

Innst. 502 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Meld. St. 37 (2012–2013)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Nordsjøen og Skagerrak (forvaltningsplan)

Til Stortinget

Sammendrag

Forvaltningsplanen og tiltakene i denne omfatter i hovedsak de åpne sjøområdene i norsk del av Nordsjøen – Skagerrak, det vil si områdene utenfor grunnlinjen, i territorialfarvannet og Norges økonomiske sone nord til 62° nord (ved Stad).

Regjeringen har med fremleggningen av denne forvaltningsplanen for norsk del av Nordsjøen og Skagerrak etablert forvaltningsplaner for alle norske havområder. Forvaltningsplanene er lagt fram gjennom St.meld. nr. 8 (2005–2006) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (forvaltningsplan) og St.meld. nr. 37 (2008–2009) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan). Den første oppdateringen ble lagt fram i Meld. St. 10 (2010–2011) Oppdatering av forvaltningsplanen for det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.

Forvaltningsplanene skal bidra til klarhet i overordnede rammer, samordning og prioriteringer i forvaltningen av havområdene. De bidrar til økt forutsigbarhet og styrket sameksistens mellom næringene som er basert på bruk av havområdene og utnyttelse av havområdenes ressurser. Forvaltningsplanene skal medvirke til felles forståelse av forvaltningen av havområdet mellom næringsinteressene, lokale, regionale og sentrale myndigheter, samt miljøvernorganisasjoner og andre interessegrupper. Regjeringen vil vi-

dereføre, effektivisere og videreutvikle systemet med forvaltningsplaner.

Regjeringen har som mål at Norge skal være et foregangsland når det gjelder helhetlig og økosystembasert forvaltning av havområdene. Regjeringen vil derfor videreføre systemet med forvaltningsplaner. De helhetlige rammene for petroleumsvirksomhet blir fastlagt i forvaltningsplanene for hvert enkelt havområde.

Formål, arbeidsprosess

Formålet med forvaltningsplanen her er å legge til rette for verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av ressurser og økosystemtjenester i Nordsjøen og Skagerrak og samtidig opprettholde økosystemenes struktur, virkemåte, produktivitet og naturmangfold.

Gjennom tiltakene som presenteres i denne meldingen vil regjeringen legge til rette for fortsatt verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av ressurser og økosystemtjenester i Nordsjøen og Skagerrak og samtidig bidra til å forbedre miljøtilstanden og redusere den samlede belastningen på økosystemene i havområdet.

I arbeidet med forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerrak er de samfunnmessige vurderingene vektlagt i større grad enn ved tidligere forvaltningsplaner. Dette vil bli videreutviklet i de fremtidige oppdateringene av alle forvaltningsplanene.

Forvaltningsplanområdet

Utredningsområdet for forvaltningsplanen omfatter hele Nordsjøen – Skagerrak, inkludert kystområdene og de deler av havområdet som ligger under andre lands jurisdiksjon. Selve forvaltningsplanen og tiltakene i denne omfatter i hovedsak de åpne sjøområdene i norsk del av Nordsjøen – Skagerrak, det vil si områdene utenfor grunnlinjen, i territorialfarvan-

net og Norges økonomiske sone nord til 62° nord (ved Stad). Forvaltningsplanen omfatter ikke det geografiske virkeområdet til plan- og bygningsloven og vannforskriften (med unntak for overlapp i området fra grunnlinjen og 1 nm utenfor grunnlinjen). Forvaltningsplanen legger ikke rammer for aktiviteter som foregår i kystsonen, slik som for eksempel fiskeoppdrett. Påvirkningen på miljøtilstanden fra kystnære og landbaserte kilder kategoriseres derfor som en ytre påvirkning i forvaltningsplanene.

Nordsjøen–Skagerrak er vårt mest intensivt utnyttede havområde og et av verdens mest trafikkerte seilingsområder. Hoveddelen av norsk produksjon av, og verdiskaping fra, olje- og gassproduksjonen foregår i Nordsjøen.

Nordsjøen er et produktivt havområde. Det drives et omfattende fiske, både fra kystfiskefartøy og havfiskefartøy, og samtidig er særlig Skagerrak viktig for småskala fiskerier. Skagerrak er vårt mest benyttede område for fritidsaktivitet knyttet til sjøen. Et høyt aktivitetsnivå med flere kryssende interesser stiller store krav til forvaltningen.

Nordsjøen og Skagerrak deles mellom åtte land. Havstrømmene og de fremherskende vindretninger innebærer at forurensninger transporteres fra de andre landene og inn i den norske delen av havområdet. Samarbeid med de andre nordsjølandene og de tiltakene landene til sammen gjennomfører, er avgjørende for å oppnå god miljøtilstand.

Miljøtilstand

Siden 1970-tallet er det iverksatt en rekke tiltak for å forbedre miljøtilstanden i Nordsjøen og Skagerrak, særlig med hensyn til reduksjon i forurensningsbelastningen.

Regjeringen viser til at miljøtilstanden likevel fortsatt er bekymringsfull og på mange områder utilfredsstillende. Havområdet er i utgangspunktet rikt og produktivt, men har betydelige utfordringer knyttet til ulike typer påvirkninger på miljøet. Nordsjøen og Skagerrak har høyere konsentrasjoner av miljøgifter enn de andre norske havområdene og det høyeste nivået av marint søppel i hele Nordøst-Atlanteren. Vannkvaliteten i kyststrømmen er god, men overgjødning og nedslamming kan ha betydning for vannkvaliteten i kyst- og fjordområder. I tillegg er flere sjøfuglbestander og enkelte fiskebestander i dårlig forfatning. Klimaendringer og havforsuring gir nye utfordringer som gjør det nødvendig å ha et langsiktig perspektiv i forvaltningen. Miljøsituasjonen medfører behov for forbedring av miljøtilstanden, et mer robust økosystem og et bedre grunnlag for fortsatt verdiskaping gjennom bruk og høsting i havområdet.

Særlig verdifulle og sårbare områder

Særlig verdifulle og sårbare områder er områder som ut fra naturfaglige vurderinger har vesentlig betydning for det biologiske mangfoldet og den biologiske produksjonen i havområdet, også utenfor områdene selv.

I det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen er 12 områder identifisert som særlig verdifulle områder. Av disse ligger åtte områder langs kysten og fire områder i åpent hav i Nordsjøen. Alle de identifiserte områdene er generelt sårbare, men sårbarheten varierer etter hvilke påvirkninger de utsettes for og tidspunktet dette skjer.

Det er i meldingen gitt en omtale av de særlig verdifulle og sårbare områdene i Nordsjøen og Skagerrak, som er:

- Området Bremanger til Ytre Sula
- Korsfjorden
- Karmøyfeltet
- Boknafjorden og Jærstrendene
- Listastrendene
- Siragrunnen
- Transekt Skagerrak
- Ytre Oslofjord
- Skagerrak
- Vikingbanken, tobisfelt og makrellfelt
- Makrellfelt

Kystsonen

I tillegg til de ovennevnte særlig verdifulle områdene er kystsonen ut til 25 km fra grunnlinjen identifisert som et generelt verdifullt område. Kystsonen har en variert og komplisert topografi, stort mangfold av undersjøiske naturtyper og et rikt plante- og dyreliv. Området er viktig for sjøfugl, og har forekomster av sjøpattedyr (sel og hval). Blant viktige miljøverdier er også selve kystlinjen med strandhabitater. Miljøverdiene i kystsonen kan være sårbare for oljeforurensning, forsøpling, bifangst og økning i fritidsaktiviteter.

Kunnskapsbehov

Departementet viser til at det fortsatt er nødvendig å styrke kunnskapen om hvordan økosystemene og miljøtilstanden i Nordsjøen og Skagerrak påvirkes av klimaendringer, gradvis forsuring og menneskelige aktiviteter, og om konsekvensene av dette. Kunnskapsbehovene knytter seg til både kartlegging, overvåking og forskning.

For å kunne vurdere sannsynligheten for og konsekvenser av drastiske endringer i økosystemene (økologisk regimeskifte) er det behov for mer kunnskap omkring økosystemenes motstandsdyktighet mot klimaendringer, havforsuring og forurensninger.

Det observeres stadig flere nye miljøgifter som vi ikke kjenner effekten av, og kartlegging av nye miljøgifter og utvikling av nye metoder for tidlig å oppdage de potensielt verste miljøgiftene er viktig. For både gamle og nye miljøgifter er det behov for mer kunnskap om effekter av langtidseksponering og samvirkende effekter som kan oppstå når organismer eksponeres for en blanding av miljøgifter.

Det er behov for mer data på miljøgifter i de åpne havområdene, og det er få undersøkelser som sier noe om miljøgiftbelastningen hos marine organismer.

Det er videre behov for teknologi- og kunnskapsutvikling for å forhindre eller redusere menneskeskapt påvirkning, og det er behov for kunnskap om økosystemtjenester som ikke er knyttet til en bestemt næring eller marked.

Aktivitet, verdiskaping, arealbehov

De viktigste næringsaktivitetene i havområdet er i dag fiskerier, skipstrafikk, petroleumsvirksomhet og reiseliv. Mulig fremtidig havenergi, marin bioprospektering og mineralleting på havbunnen samt de marine økosystemtjenestenes betydning for verdiskaping og samfunn, er også omtalt i meldingen.

Risiko for og beredskap mot akutt forurensning

Miljørisiko kan vurderes ved å se på sannsynligheten for utslipp, influensområdet for et utslipp, forekomsten av miljøverdier og deres sårbarhet, samt om eventuelle utslipp vil kunne medføre konsekvenser for disse miljøverdiene. Foruten sannsynligheten for at et utslipp skal inntreffe, er utslippets størrelse, varighet og plassering i forhold til miljøverdier som er sårbare for akutt forurensning av stor betydning for miljørisikoen. Miljøriskoen vil dessuten ofte variere gjennom året ettersom de sårbare miljøverdiene kan flytte på seg eller har en årssyklus hvor sårbarheten varierer.

En analyse av sannsynlighet for akutt forurensning fra skipstrafikk i forvaltningsplanområdet viser at utslippsfrekvensen er høyere i de kystnære sonene, og høyest i sonen som dekker Vestlandskysten omtrent fra Stavanger til Sognefjorden.

Det er et høyt aktivitetsnivå i Nordsjøen sammenlignet med andre havområder på norsk sokkel. Oversikt over historiske akutte utslipp i petroleumsvirksomheten på norsk sokkel, sammenstilt med ulike aktivitetsindikatorer, viser imidlertid at det ikke er en direkte lineær sammenheng mellom aktivitetsnivå og antall akutte utslipp eller størrelse på akutte utslipp.

Petroleumsvirksomheten i Nordsjøen befinner seg i all hovedsak langt fra kysten, og sannsynligheten for oljepåslag i flere av de kystnære særlig verdifulle og sårbare områdene er liten. Kysten er generelt

sårbar for påslag av olje fra blant annet skipsfart og petroleumssektoren.

Samlet belastning, miljø og samfunnsmessige konsekvenser

Næringsaktivitetene i og i tilknytning til Nordsjøen og Skagerrak kan påvirke økosystemene, og en rekke tiltak har vært iverksatt for å redusere påvirkningene og belastningen på miljøet.

Alle deler av økosystemet i Nordsjøen og Skagerrak påvirkes av en eller flere menneskelige aktiviteter. I meldingen er det presentert sektoranalyser som er gjennomført i arbeidet med forvaltningsplanen. Disse analysene indikerer at de fleste av påvirkningene har små miljøkonsekvenser, mens et fåtall av påvirkningene har store miljøkonsekvenser. Langsiktige trender viser at Nordsjøen og Skagerrak har endret seg over tid. Noen av endringene kan kobles til direkte effekter av menneskelig aktivitet, mens andre endringer er et resultat av komplekse sammenhenger. For mange av de påvirkningene hvor årsak og virkning er godt kjent, er det gjennomført tiltak som bidrar til å redusere belastningen.

Den samlede belastningen er vurdert som størst på enkelte fiskebestander og sjøfuglarter. Truede arter og naturtyper, og bestander som har negativ utvikling, er ekstra sårbare for økning i menneskelig påvirkning.

Den samlede belastningen er vurdert som størst på enkelte fiskebestander og sjøfuglarter. Truede arter og naturtyper, og bestander som har negativ utvikling, er ekstra sårbare for økning i menneskelig påvirkning. Habitatfragmentering og ødeleggelse av arters levested regnes i dag som en alvorlig trussel mot biologisk mangfold, også i havområdene.

Selv om de enkelte kildene hver for seg utgjør en liten belastning, er de sammen med påvirkningene fra andre land i Nordsjøen og aktivitet på land samlet store nok til å gi de miljøutfordringene vi ser i havområdet i dag. Miljøkonsekvenser som følge av uhellshendelser vil komme i tillegg til konsekvenser ved den daglige belastningen av regulære utslipp og aktiviteter. Dersom det skulle forekomme større utslipp av olje, kan de største konsekvensene forventes for sjøfugl og kystøkosystemer.

De påvirkningene som det er vanskeligst å gjøre noe med er de som henger sammen med økte mengder klimagasser i atmosfæren, som igjen fører til temperaturøkning, økte CO₂-mengder i havet og forsuring. For mange av de øvrige påvirkningene er det mulig å bevege seg i en retning som vil gi god miljøtilstand på sikt.

Mål for forvaltningen av Nordsjøen og Skagerrak

Regjeringen fastsetter i denne meldingen et sett med mål for forvaltningen av Nordsjøen og Skager-

rak. Målene skal reflektere relevante nasjonale (og internasjonale) mål for miljø og verdiskaping. De tar samtidig utgangspunkt i formålet med forvaltningsplanen, og skal gi en tydelig retning på arbeidet med å forbedre miljøtilstanden i Nordsjøen og Skagerrak som grunnlag for bevaring og bærekraftig bruk av havområdet, og for verdiskaping og sameksistens mellom næringer. Målene gjelder for all aktivitet i forvaltningsplanområdet Nordsjøen og Skagerrak.

Naturmangfold og økosystem

Miljøtilstanden i Nordsjøen og Skagerrak er bedret over de siste tiårene, men er fortsatt bekymringsfull og på mange områder utilfredsstillende. Havområdet er i utgangspunktet rikt og produktivt, men har betydelige utfordringer knyttet til ulike typer påvirkninger på miljøet. Regjeringen vil arbeide for å forbedre miljøtilstanden i Nordsjøen og Skagerrak for å ivareta naturmangfoldet og for å sikre økosystemtjenester som grunnlag for høsting.

Det er et nasjonalt mål at de marine økosystemenes struktur, virkemåte, produktivitet og naturmangfold skal opprettholdes eller gjenopprettes og danne grunnlag for verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av ressurser og økosystemtjenester. Dette innebærer at man aksepterer at virksomhet i havområdet har et «fotavtrykk» og at også marine områder er påvirket, men at aktivitet samtidig skal utøves slik at påvirkningen ikke medfører vesentlig forringelse av miljøet eller grunnlaget for økosystemtjenestene. Hensikten er altså ikke å opprette en «naturtilstand», men en tilstand der økosystemene kan fungere normalt og være robuste og produktive.

De fleste av påvirkningene i Nordsjøen og Skagerrak kan håndteres gjennom bruk av nasjonale virkemidler, mens for andre er man avhengig av internasjonalt samarbeid slik som for langtransportert forurensning, klimaendringer, havforsuring og forvaltning av fiskebestander. Med en målrettet innsats ønsker regjeringen å sikre at den samlede belastningen på Nordsjøen og Skagerrak dempes og ikke er større enn at miljøtilstanden og grunnlaget for bærekraftig bruk kan utvikle seg i en positiv retning.

For miljø og økosystem i Nordsjøen og Skagerrak har regjeringen satt målene for tilstand og bærekraftig bruk innen 2020:

Etablering av god miljøtilstand

- Havområdene i Nordsjøen og Skagerrak skal forvaltes slik at mangfoldet av økosystemer, naturtyper, arter og gener bevares, og slik at økosystemenes produktivitet opprettholdes og forbedres. Menneskelig aktivitet skal ikke skade økosystemenes funksjon, struktur, produktivitet eller naturmangfold.

Særlig verdifulle og sårbare områder og naturtyper

- Forvaltningen skal ta særlig hensyn til behovet for vern og beskyttelse av sårbare naturtyper og arter i særlig verdifulle og sårbare områder. Menneskelig aktivitet skal vise særlig aktsomhet og foregå på en måte som ikke truer økologiske funksjoner, produksjon eller naturmangfold.

Forvaltning av naturtyper og arter

- Naturlig forekommende arter skal finnes i levedyktige bestander som sikrer reproduksjon og langsiktig overlevelse.
- Arter som er viktige for økosystemenes funksjon, struktur og produktivitet, skal forvaltes slik at de kan ivareta sin rolle som nøkkelarter i økosystemet.
- Truete og sårbare arter og nasjonale ansvarsarter skal opprettholdes på eller gjenoppbygges til livskraftige nivåer. Utsiktet negativ påvirkning på slike arter som følge av virksomhet i Nordsjøen og Skagerrak skal unngås.
- Opprettelse av marine beskyttede og vernede områder i norske kyst- og havområder skal bidra til et internasjonalt representativt nettverk av marine beskyttede og vernede områder.

Bærekraftig høsting/bruk

- Levende marine ressurser skal forvaltes på en bærekraftig måte gjennom en økosystembasert tilnærming, og basert på beste tilgjengelige kunnskap.
- Høsting skal ikke ha vesentlige negative påvirkninger på andre deler av det marine økosystemet eller økosystemets struktur.
- Bifangst av sjøpattedyr og sjøfugl skal reduseres til et lavest mulig nivå.
- Høsting av levende marine ressurser skal foregå med best tilgjengelige teknikker innenfor de ulike redskapstypene for å minimere uønskede virkninger på andre deler av økosystemet som sjøpattedyr, sjøfugl og havbunn.

Fremmede organismer

- Menneskeskapt introduksjon og spredning av organismer som ikke hører naturlig hjemme i økosystemene, skal unngås.

Verdiskaping, næring og samfunn

For verdiskaping i Nordsjøen og Skagerrak er regjeringens mål at:

- Forvaltningen av Nordsjøen og Skagerrak skal legge til rette for bærekraftig bruk av områdene og ressursene.

- Forvaltningen av Nordsjøen og Skagerrak skal legge til rette for næringsvirksomhet som er samfunnsøkonomisk lønnsom og som i størst mulig grad bidrar til verdiskaping og sysselsetting i regionen.
- Forvaltningen av Nordsjøen og Skagerrak skal sikre at aktivitetene i området ikke truer naturgrunnlaget og dermed sikre mulighetene for fortsatt verdiskaping i fremtiden.
- Virksomhet innenfor planområdet skal forvaltes i sammenheng, slik at ulike næringer kan sameksistere, og slik at den samlede virksomheten tilpasses hensynet til miljøet.

Fiskeri og sjømat

- Høsting av levende marine ressurser skal bidra til verdiskaping og sikre velferd og næringsutvikling til beste for det norske samfunnet.
- Det skal legges til rette for høstingsaktivitet og ressursutnyttelse som gir høy langsiktig avkastning innenfor bærekraftige rammer.
- Nordsjøen og Skagerrak skal være en kilde til trygg sjømat.

Petroleumsvirksomhet

- Petroleumsvirksomheten skal bidra til fortsatt verdiskaping og sikre velferd og næringsutvikling til beste for det norske samfunn.
- Det skal legges til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i området innenfor rammer og krav til helse, miljø og sikkerhet som er tilpasset hensynet til økosystemene og annen virksomhet.

Fornybar energi til havs

- Det skal legges til rette for utvikling av havbasert fornybar energiproduksjon som tar hensyn til miljøet og annen virksomhet.

Sjøtransport

- Det skal legges til rette for sikker og effektiv sjøtransport som tar hensyn til miljøet og bidrar til verdiskaping i regionen.

Forurensning, forsøpling og risiko for akutt forurensning

Departementet viser til at et rent hav er en viktig forutsetning for å oppnå en god miljøtilstand og å kunne høste av et økosystem som gir trygg sjømat.

Regjeringens mål for tilstand og reduksjon av forurensning i Nordsjøen og Skagerrak er:

Klimaendring og havforsuring

- Bruken av marine økosystemer som karbonlagre skal ta hensyn til opprettholdelse av naturmangfold og økosystemenes naturlige funksjoner.
- De samlede menneskeskaptene belastningene på naturtyper og arter (f.eks. korallrev) som er påvirket av klimaendringer eller havforsuring skal minimeres, slik at deres funksjoner i størst mulig grad opprettholdes.

Tilførsel av næringsalter, nedslamming og organisk materiale

- Menneskeskapt tilførsel av næringsalter, nedslamming og tilførsel av organisk materiale skal begrenses slik at vesentlige negative effekter på naturmangfold og økosystem i forvaltningsplanområdet unngås.

Forurensning

- Konsentrasjonen av helse- og miljøfarlige kjemikalier og radioaktive stoffer i miljøet skal bringes ned mot bakgrunnsnivået for naturlig forekommende stoffer, og tilnærmet null for menneskeskapt forbindelser. Utslipp og tilførsler av helse- og miljøfarlige kjemikalier eller radioaktive stoffer fra virksomhet i Nordsjøen og Skagerrak skal ikke bidra til overskridelser av disse nivåene.
- Utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot miljøet i de norske havområdene skal kontinuerlig reduseres med mål om å stanse utslippene innen 2020.
- Utslipp og tilførsler av forurensende stoffer til Nordsjøen og Skagerrak skal ikke føre til helseskader eller skader på naturens evne til produksjon og selvfornyelse.
- Operasjonelle utslipp fra virksomhet i området skal ikke medføre skade på miljøet, eller bidra til økninger i bakgrunnsnivåene av olje eller andre miljøfarlige stoffer over tid.
- Virksomhet i Nordsjøen og Skagerrak skal primært ikke bidra til forhøyede nivåer av forurensende stoffer i sjømat.
- Aktiviteter med støynivå som kan påvirke arters adferd skal begrenses for å unngå bestandsforflytning eller andre virkninger som kan medføre negative effekter på det marine økosystemet.

Forsøpling

- Tilførsel av søppel som har negativ påvirkning i kystområder, på havoverflaten, i vannmassene og på havbunnen skal reduseres.

Risiko for akutt forurensning

- Risikoen for skade på miljøet og de levende marine ressursene som følge av akutt forurensning skal holdes på et lavt nivå, og skal kontinuerlig søkes ytterligere redusert.
- Sjøsikkerhetstiltak og oljevernberedskap skal utformes og dimensjoneres slik at den bidrar effektivt til fortsatt lav risiko for skade på miljøet og de levende marine ressursene.

Overvåking av måloppnåelse

Som en del av det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen er det utarbeidet et forslag til et sett med indikatorer for samordnet overvåking av økosystemets tilstand i Nordsjøen og Skagerrak. Forslaget til indikatorer er relatert til nasjonale og internasjonale miljømål, og omfatter indikatorer for tilstand, men også for påvirkning og effekter av påvirkning. Dette skal danne grunnlag for overvåkingsgruppens videre arbeid med etablering av et samordnet overvåkings-system for forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerrak. Vurdering av måloppnåelse vil gjøres blant annet med utgangspunkt i resultater fra overvåkingen.

Tiltak for bærekraftig bruk og beskyttelse av økosystemene

Helhetlige rammer for virksomhet

Departementet viser til at forvaltningsplanen skal være et viktig verktøy for å sikre at havområdet Nordsjøen og Skagerrak fortsatt skal bidra til langsiktig velstand. Forvaltningsplanene skal bidra til klarhet i overordnede rammer, samordning og prioriteringer i forvaltningen av havområdene.

Det legges opp til at forvaltningsplanene skal være rullerende og oppdateres jevnlig. Regjeringen har besluttet å oppdatere forvaltningsplanen og de arealbaserte rammene for petroleumsvirksomhet i Norskehavet for første gang senest i 2014. Videre tas det sikte på å revidere hele denne forvaltningsplanen i 2025 for perioden frem mot 2040. Forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten ble lagt frem i 2006 og oppdatert i 2011. Forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten skal oppdateres i løpet av neste stortingsperiode. Ut fra et samlet behov, vil det i god tid startes en prosess med sikte på å revidere den planen i 2020 for perioden fram mot 2040.

Regjeringen vil videreføre arbeidet med en helhetlig og økosystembasert forvaltning av Nordsjøen og Skagerrak. Ut fra et samlet behov, vil det i god tid startes en prosess med sikte på å revidere hele planen i 2030 for perioden frem mot 2050.

Regjeringen vil:

- Videreføre systemet med forvaltningsplaner. De helhetlige rammene for petroleumsvirksomhet blir fastlagt i forvaltningsplanene for hvert enkelt havområde.
- Legge opp til at forvaltningsplanene skal være rullerende og oppdateres jevnlig.
- Oppdatere forvaltningsplanen og de arealbaserte rammene for petroleumsvirksomhet i Norskehavet for første gang senest i 2014. Videre tas det sikte på å revidere hele denne forvaltningsplanen i 2025 for perioden frem mot 2040.
- Oppdatere forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten i løpet av neste stortingsperiode. Ut fra et samlet behov, vil det i god tid startes en prosess med sikte på å revidere den planen i 2020 for perioden fram mot 2040.
- Videreføre arbeidet med en helhetlig og økosystembasert forvaltning av Nordsjøen og Skagerrak. Ut fra et samlet behov, vil det i god tid startes en prosess med sikte på å revidere hele planen i 2030 for perioden frem mot 2050.
- Utvikle et arealverktøy for fremstilling og sammenstilling av kartbaserte data for oppdatering av forvaltningsplanene og formidling av disse, i et nært samarbeid mellom Faglig forum og BarentsWatch, og som skal gjøres tilgjengelig gjennom BarentsWatch.

Rammer for petroleumsvirksomhet i Nordsjøen

De helhetlige rammene for petroleumsvirksomheten vil bli fastlagt i forvaltningsplanene for hvert enkelt havområde.

Forvaltningsplanene for havområdene avklarer hvor i åpne områder det kan være petroleumsaktivitet og hvor det ikke kan være aktivitet innenfor en gitt tidsperiode. Rammene for virksomhet i åpne områder kan omfatte miljø- og fiskerivilkår, areal- og boretidsbegrensninger og gjelder for nye utvinningstillatelser uavhengig om de tildeles gjennom nummererte konsesjonsrunder eller ordningen med tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO).

Følgende rammer for petroleumsvirksomheten i Nordsjøen skal gjelde frem til oppdateringen av forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerrak:

Regjeringen vil:

Skagerrak

- Vurdere det framtidige behovet for ny kunnskap om petroleumsressursene og miljøet i Skagerrak. Det vil ikke bli igangsatt petroleumsvirksomhet i området før en slik vurdering er gjennomført.

Kystsonen fra Stad til Lista

- I et belte på 25 km fra grunnlinjen skal rettighets-
haver sikre reell kapasitet innen kystnær bered-
skap og strandrensing, uten at den er basert på
kommunale og statlige beredskapsressurser.
- HMS-regelverkets risikotilnærming innebærer at
det vil kunne stilles mer omfattende beredskaps-
tiltak i kystnære områder.

Tobisområder (sør) og Vikingbanken

- Leteboring på og i en sone rundt tobisfeltene skal
gjennomføres slik at gyting i minst mulig grad
blir forstyrret og uten utslipp av borekaks slik at
kvaliteten på tobisfeltene ikke forringes gjennom
nedslamming fra boreaktivitet.
- I forbindelse med mulige feltutbygginger i områ-
det skal det brukes løsninger som i minst mulig
grad endrer bunnforholdene i tobisfeltene.
- Øvrige fiskerivilkår videreføres.

Annet

- I forbindelse med nummererte konsesjonsrunder
og tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO),
vil myndighetene ta hensyn til all tilgjengelig ny
kunnskap om virkningene av produsert vann, bo-
rekaks og andre konsekvenser for miljøet og de
levende marine ressursene.

Rammer for havvind

I havvind-rapporten fra 2010 ble det identifisert seks områder i Nordsjøen som er aktuelle for vindkraftutbygging til havs. Rapporten er fulgt opp av en strategisk konsekvensutredning, som anbefaler å prioritere åpning av fire av disse områdene. Det gjelder Frøyagrunnene, Utsira Nord, Sørlege Nordsjø I og Sørlege Nordsjø II. Sørlege Nordsjø I og II er gjensidig utelukkende. Den strategiske konsekvensutredningen hadde høringsfrist i april 2013.

Det vises til at det ved utvelgelsen av områder for havvind er tatt hensyn til virkninger for naturmiljøet. I den strategiske konsekvensutredningen er det derfor gjort utredninger for sjøfugl, fisk, sjøpattedyr og bunnsamfunn. I tillegg vil ulike nærings- og samfunnsinteresser påvirkes av kraftproduksjon til havs. Det er utredet hvordan utbygging vil påvirke petroleumsinteresser, skipstrafikk, fiskeriinteresser, landskap og friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø samt reiseliv.

Regjeringen vil:

- følge opp den strategiske konsekvensutredningen for havvind med sikte på utlysning av områder.

Et klima i endring

Departementet viser til at klimaendring og havforsuring forventes å medføre store endringer i marine økosystemers oppbygging og funksjon, men vi har lite kunnskap om konsekvensene av slike endringer.

Regjeringen vil:

- Styrke kunnskapen om effekter av klimaendringer og havforsuring, inkludert økt havtemperatur og spredning av fremmede organismer (arter eller bestander som ikke forekommer naturlig i Nordsjøen og Skagerrak), og hvordan havforsuring virker sammen med andre påvirkninger som klimaendringer, forurensning og annen menneskelig aktivitet i området.
- Sikre et mer robust økosystem for å møte klimaendringer og havforsuring.
- Styrke kunnskapen om karbonopptak i marine vegetasjonstyper.

Tiltak for å oppnå en god miljøtilstand og sikre bærekraftig bruk

I Nordsjøen og Skagerrak er miljøtilstanden vurdert som bekymringsfull på flere områder. Regjeringen ser derfor behov for å gjennomføre nye tiltak som kan føre til forbedring av miljøtilstanden, et mer robust økosystem og et bedre grunnlag for fortsatt verdiskaping gjennom bærekraftig bruk og høsting i havområdet.

Overgjødning og forurensning fra miljøfarlige stoffer

Bruk og utslipp av miljøgifter er en alvorlig og langsiktig trussel mot havmiljøet. På tross av omfattende tiltak og langvarig internasjonalt samarbeid er det fremdeles betydelige tilførsler av miljøgifter til havområdet. Nivåene av noen av miljøgiftene er så høye at det er grunn til bekymring, både for sjømattrygghet og organismer som lever i Nordsjøen og Skagerrak. Fortsatt streng regulering og kontinuerlig reduksjon i bruk og utslipp av prioriterte miljøgifter er nødvendig for å nå målet om å stanse utslipp av miljøgifter innen 2020.

Det vises til at hele indre kyst i Skagerrak er identifisert som et problemområde for overgjødning. Eutrofitilstanden ved ytre kyst og i åpne havområder er vurdert som meget god. Økende sjøtemperatur i kombinasjon med økte tilførsler av næringsalter og nedslamming er sannsynlige årsaker til at sukkertare har forsvunnet fra store deler av Skagerrakkysten.

Regjeringen vil:

- Følge opp relevante tiltak i vannforvaltningsplanene etter vannforskriften for å redusere miljø-

problemer som følger av belastning på kyst- og havmiljøet fra nasjonale utslipp av miljøgifter, næringssalter og partikler.

- Videreføre opprydningen av forurensede sedimenter i fjorder og havner.
- Videreføre screeningundersøkelser av nye miljøgifter og utarbeide nye metoder for lettere å oppdage de potensielt farligste miljøgiftene.
- Øke kunnskapen om den samlede belastningen fra miljøgifter, inkludert radioaktive stoffer, i havområdet.
- Styrke arbeidet for et strengere internasjonalt regelverk for miljøgifter i produkter.
- Arbeide for internasjonal regulering av nye miljøfarlige stoffer, bl.a. gjennom Stockholm-konvensjonen.

Styrke beredskapen mot akutt forurensning

Norge skal ha en god beredskap mot akutt forurensning som er tilpasset risikoen for utslipp, og en beredskap som beskytter og bidrar til et rent, rikt og produktivt hav.

Beredskap mot akutt forurensning utvikles kontinuerlig, blant annet i lys av erfaring fra hendelser og gjennomførte statlige aksjoner. Effektiv beredskap er avhengig av at det foreligger tilstrekkelig beredskapsressurser for bruk i aksjoner. For kyst- og strandsoneberedskap er det videre viktig med tilgjengelig beredskapsmateriell og trenet personell.

Regjeringen vil:

- Bygge fem nye multifunksjonsfartøy med moderne utstyr for oljeopptak, i tillegg til OV «Utvær» som ble satt i drift høsten 2012.
- Løpende vurdere gjennomføring av Kystverkets miljörisiko- og beredskapsanalyse.
- Styrke kommunenes evne til å bistå under statlige oljevernaksjoner.
- Sikre et effektivt statlig aksjonsapparat gjennom øvelser, trening og bedre samordning.
- Bidra til forsknings- og utviklingsaktivitet innen oljevern.

Bekjempe marin forsøpling

Det vises til at det nedlegges stor innsats av frivillige organisasjoner, velforeninger, skoleklasser og enkeltpersoner med å rydde opp søppel på strender og i skjærgården. Fra statlige og kommunale myndigheters side er det viktig å sørge for et mest mulig hensiktsmessig regelverk og å legge til rette for fortsatt frivillig innsats på dette området.

Regjeringen vil:

- Støtte opp om frivillige opprydningstiltak, holdningsskapende arbeid og lokalt engasjement i ar-

beidet mot marint søppel blant annet ved å bidra til videreføring av den årlige Strandryddedagen i regi av Hold Norge Rent.

- Sikre det juridiske grunnlaget slik at fiskefartøy og andre fartøy ikke påføres særskilte kostnader ved innlevering av oppsamlet søppel fra havet.
- Vurdere endring i regelverket slik at kommunene gis adgang til å finansiere opprydding av marint søppel og forebygging av forsøpling på utvalgte offentlige steder gjennom de kommunale renovasjonsgebyrene.
- Videreføre ordningen med opprydding av tapte fiskegarn og annet utstyr fra fiskeflåten.
- Utrede ordninger for at fritidsfartøy ikke dumpes ulovlig i sjøområder eller hentes langs kysten.
- Opprettholde overvåking av referansestrender som ryddes og overvåkes etter OSPARs metodikk for registrering av strandforsøpling.
- Styrke det internasjonale samarbeidet, blant annet gjennom å være pådriver for utvikling av en strategiplan for reduksjon av marin forsøpling i OSPAR.

Sikre bærekraftig høsting av fiskebestandene

Nordsjøen og Skagerrak er tradisjonelt viktige fiskeområder.

Det er behov for å bygge opp noen av fiskebestandene, og samtidig sørge for at bestander som er i god forfatning holder seg på et bærekraftig nivå. Samtidig ønsker regjeringen å bygge opp en mer systematisk kunnskap om bunnhabitater og påvirkning fra fiskeriene, og dempe påvirkningen på havbunn og bunnorganismer.

Regjeringen vil:

- Videreføre arbeidet med en økosystembasert forvaltning av de levende marine ressursene.
- Videreutvikle forvaltningen av tobis for å bygge opp og sikre bærekraftige gytebestander på alle historisk viktige tobisområder.
- Fortsette oppbygging av fiskebestander hvor bestandssituasjonen er svak, spesielt nordsjøtorsk.
- Legge til rette for forskning og utvikling av selektive og mer skånsomme fiskeredskaper.
- Ivareta norske fiskeriinteresser i Nordsjøen og Skagerrak ved kontinuerlig å effektivisere norsk fiskerikontroll på havet.
- Kontinuerlig effektivisere kontroll ved landing og omsetning av fisk fra forvaltningsplanområdet.
- Videreføre systemet med stenging og åpning av fiskefelt for å beskytte ungfisk.
- Videreutvikle den systematiske fiskeriovervåkingen.

- Fortsette det langsiktige arbeidet med kartlegging av bruskfisk som haier og skater i Nordsjøen.
- Evaluere resultatene av nytt områdebasert forvaltningssystem for tobisfiske som ledd i de årlige fiskerireguleringene.
- Bidra internasjonalt til å sikre at den samlede høstingen av ressursene i Nordsjøen blir bærekraftig.
- Følge opp den nye avtalen med EU om utkastforbud i Skagerrak i nær kontakt med EU
- Generelt styrke samarbeidet med EU for å sikre en bærekraftig forvaltning av ressursene i Nordsjøen og Skagerrak. I dette ligger en spesiell oppmerksomhet på å redusere/eliminere utkast av fisk og videreutvikling av forvaltningsstrategier innen fiskerisektoren i tråd med føre-var-prinsippet.

Sikre bestander av sjøfugl

Departementet viser til at mange av de norske sjøfuglbestandene har vært i kraftig tilbakegang over lang tid. Det er etablert en arbeidsgruppe med sjøfuglekspertene og havforskere under sjøfuglprogrammet SEAPOP som skal utrede sammenhengene mellom nedgangen i mange av sjøfuglbestandene og tilgangen på næring, og foreslå eventuelle tiltak for å bedre næringstilgangen for sjøfugl.

Regjeringen vil:

- Videreføre sjøfuglprogrammet SEAPOP i alle norske havområder.
- Videreutvikle en systematisk overvåking av de viktigste sjøfuglbestandene.
- Videreutvikle kunnskapen om sammenhenger mellom nedgangen i mange av sjøfuglbestandene og tilgangen på næring og identifisere mulige tiltak for å bedre næringstilgangen for sjøfugl.
- Styrke innsatsen for å redusere bestanden av mink i strandsone og skjærgård.
- Videreføre kartlegging av omfanget av bifangst av sjøfugl i fiskeriene, samt kartlegge teknikker og teknologiske løsninger for å redusere bifangst av sjøfugl i fiskeriene og omfanget av bruken av disse.
- Vurdere særlige krav knyttet til redskap og fangstmetoder i fiskerier eller områder hvor bifangst av sjøfugl er et problem.

Marine verneområder og marine beskyttede områder

Departementet viser til at Ytre Hvaler nasjonalpark ble opprettet i 2009 og omfatter 354 km², hvorav 14 km² er landareal og resten omfatter hav- og sjøbunn. Nasjonalparken er opprettet for å bevare en rik

marin natur, for naturens egen skyld, men ikke minst også for å sikre friluftsliv og naturopplevelser for befolkningen og kommende generasjoner. Ytre Hvaler er vår første «blå nasjonalpark». Flere verneområder langs kysten omfatter også tilknyttede sjøarealer, men det er så langt ikke opprettet noen egne marine verneområder.

Arbeidet med marin verneplan vil bli videreført. Det vises til forslag om etablering av tre marine verneområder etter naturmangfoldloven § 39 – Saltstraumen i Nordland, Tautraryggen i Nord-Trøndelag og Framvaren i Vest-Agder – som hadde høringsfrist i april 2013.

Regjeringen vil:

- Videreføre arbeidet med marin verneplan.
- I 2013 ta sikte på å opprette inntil tre marine verneområder etter naturmangfoldloven.
- Delta aktivt i internasjonalt samarbeid (FNs generalforsamling, CBD, OSPAR mv.) knyttet til identifisering av viktige marine områder og eventuelt vern eller beskyttelse av disse områdene.

Kunnskapsoppbygging

Regjeringen vil videreføre oppbygging av kunnskap om miljøforhold, verdiskaping og næringsaktivitet i Nordsjøen og Skagerrak frem mot oppdateringen av forvaltningsplanen. Et viktig element vil være å klargjøre hva som ligger i en god miljøstand for Nordsjøen og Skagerrak og å videreutvikle indikatorer som grunnlag for å etablere et samordnet overvåkingssystem. Som i øvrige havområder vil et samordnet overvåkingssystem for forvaltningsplanen for Nordsjøen–Skagerrak være viktig for å følge miljøtilstanden og for vurdering av måloppnåelse.

Systematisk kartlegging av havbunnen gjennom MAREANO-programmet vil være viktig.

Regjeringen vil:

- Videreutvikle indikatorer for vurdering av miljøtilstanden i Nordsjøen og Skagerrak og etablere et samordnet overvåkingssystem for miljøtilstanden i Nordsjøen og Skagerrak.
- På bakgrunn av overvåkingen identifisere:
  - hvilke øvrige miljøutfordringer det er viktig å håndtere i årene fremover,
  - nasjonale og internasjonale tiltak som kan bidra til å oppnå god miljøtilstand,
  - hva slags kostnader og nytte som er knyttet til ulike tiltak.
- Vurdere iverksetting av pilotprosjekter for å skaffe erfaringsbasert kunnskap som grunnlag for bedre forvaltning og forbedring av miljøtil-

standen, samt hvilke økonomiske verdier og potensial en bedre miljøtilstand kan utløse.

- Videreføre MAREANO-programmet for kartlegging av havbunn i norske havområder.

Forenkle organiseringen av arbeidet

En sammenslåing til ett felles faglig forum for alle de norske havområdene skal ledes av Miljødirektoratet som også vil ivareta sekretariatsfunksjonen. Faglig forum skal bestå av direktorater og rådgivende institusjoner under de berørte departementene.

Regjeringen vil:

- Etablere et felles faglig forum for helhetlig forvaltning av norske havområder.
- Videreføre overvåkingsgruppen.
- Videreføre og styrke samarbeidet innenfor eksisterende internasjonale fora for å oppnå og sikre en god miljøtilstand i Nordsjøen og Skagerrak.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Irene Johansen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Egeland, fra Senterpartiet, lederen Erling Sande, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Røpstad, viser til at formålet med forvaltningsplanen er å legge til rette for verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av ressurser og økosystemtjenester i Nordsjøen og Skagerrak, og samtidig opprettholde økosystemenes struktur, virkemåte, produktivitet og naturmangfold. Forvaltningsplanen og tiltakene i denne omfatter i hovedsak de åpne sjøområdene i norsk del av Nordsjøen–Skagerrak, det vil si områdene utenfor grunnlinjen, i territorialfarvannet og Norges økonomiske sone nord til 62grader nord ved Stad. Komiteen understreker at forvaltningen av disse havområdene skal være basert på best tilgjengelig kunnskap, og at forvaltningen skal styrkes videre gjennom systematisk kunnskapsoppbygging om økosystemene.

Komiteen viser til at med fremleggelsen av denne forvaltningsplanen, har samtlige av våre havområder blitt omfattet av forvaltningsplaner i tråd med de føringer som ble lagt da regjeringen Bondevik II i 2002 la frem verdens første samlede havmiljømelding, St.meld. nr. 12 (2001–2002) Rent og rikt hav.

Komiteen viser til at Nordsjøen og Skagerrak er vårt mest intensivt utnyttede havområde og et av verdens mest trafikkerte seilingsområder. I 2010 stod Nordsjøen for om lag 2/3 av petroleumsproduksjonen på norsk sokkel samtidig som både Nordsjøen og Skagerrak har stor fiskeriaktivitet med om lag 25 pst. av nasjonal fangstverdi. Komiteen viser videre til at kystlinjen ved Nordsjøen og Skagerrak har befolkningstette områder som i tillegg til reiselivsnæringen benytter havområdene til friluftsliv og rekreasjon. Skagerrak er landets mest benyttede område for fritidsaktiviteter knyttet til sjøen.

Komiteen har merket seg det omfattende og verdifulle arbeidet som blant annet friluftsrådene og Skjærgårdstjenesten gjør med å sikre, tilrettelegge og forvalte de over tusen sikrede friluftsområdene i dette området, og at de bidrar til utøvelse av oppsynsoppgaver og rydding av søppel i naturvernområder.

Komiteen har også merket seg det verdifulle arbeidet Skjærgårdstjenesten ved Bergen og Omland Friluftsråd og Skjærgårdstjenesten i Oslofjorden gjorde ved opprydding av utslippene etter skipsforlisene til henholdsvis «Server» og «Full City». Komiteen peker på at Skjærgårdstjenesten har med sine båter og mannskap vist seg å være effektiv ved oljeutslipp i skjærgården.

Komiteen vil videre påpeke at Nordsjøen og Skagerrak deles mellom åtte land, nemlig Norge, Sverige, Danmark, Tyskland, Nederland, Belgia, Frankrike og Storbritannia, og at dette medfører ekstra store krav til internasjonalt samarbeid om forvaltningen av disse havområdene. Komiteen vil understreke betydningen av at havområder med denne type aktivitetsnivå med flere kryssende interesser, stiller store krav til forvaltningen av disse områdene.

Miljøtilstanden

Komiteen har merket seg at miljøtilstanden i Nordsjøen og Skagerrak var tidligere betydelig dårligere enn den er i dag, blant annet som følge av at havområdene ble benyttet som dumpeplass for avfall.

Komiteen vil understreke betydningen av det internasjonale miljøsam arbeidet rundt Nordsjøen og Skagerrak, og at miljøtilstanden viser at denne type samarbeid gir resultater. Komiteen vil imidlertid påpeke at havområdene fremdeles har miljøutfordringer. Blant annet har Nordsjøen og Skagerrak høyere konsentrasjon av miljøgifter enn øvrige norske havområder og det høyeste nivået av marint søppel i hele Nordøst-Atlanteren.

Komiteen viser til at langtransportert forurensing via luft og havstrømmer er den viktigste kilden til miljøgifter i norsk del av Nordsjøen og Skagerrak. Videre viser komiteen til at vannkvaliteten i kyststrømmen betegnes som god, men at overgjødning

og nedslamming kan ha betydning for vannkvaliteten i kyst- og fjordområder.

Flere sjøfugl-bestander og enkelte fiskebestander er også i dårlig forfatning. Komiteen vil understreke betydningen av en god og kunnskapsbasert fiskeriforvaltning og viser til at det i 2013 er forventet at gytebestanden av for eksempel torsk i Nordsjøen passerer kritisk nivå for første gang siden 1990-tallet. Dette understreker betydningen av kunnskapsbasert forvaltning, samarbeid med andre land og arbeidet gjennom Det internasjonale rådet for havforskning (ICES) som hvert år kommer med oppdaterte råd for de ulike fiskebestandene.

Komiteen viser til at det defineres 12 områder som særlig verdifulle i forvaltningsplanen. 8 av disse områdene ligger ved kysten og 4 i åpent hav. Alle disse områdene karakteriseres som generelt sårbare. Komiteen er enig i at særlig verdifulle og sårbare områder ikke gir direkte virkninger i form av begrensninger for næringsaktivitet, men signaliserer viktigheten av å vise særlig aktsomhet i disse områdene. Komiteen viser til at dette gjelder området Bremanger til Ytre Sula, Korsfjorden, Karmøyfeltet, Boknafjorden og Jærstrendene, Listastrendene, Siragrunnen, Transekt Skagerrak, Ytre Oslofjord, Skagerrak, Vikingbanken, Tobisfelt sør, gyteområdet for makrell og det generelt sårbare området kystsonen ut til 25 km fra grunnlinjen.

Aktivitet, verdiskaping og forvaltning

Komiteen viser til at Norge som en betydelig havnasjon henter store verdier fra havområdene våre. I Nordsjøen og Skagerrak er utnyttelsesgraden høy både når det gjelder petroleumsaktivitet, fiskeri og skipsfart. Videre er disse områdene aktuelle for utnyttelse av havenergi.

Komiteen vil understreke betydningen av god ressursforvaltning, ikke minst når det gjelder å ivareta fiskeriene i området. Nordsjøen og Skagerrak har på grunn av sin beliggenhet mellom mange land vært utsatt for historisk overbeskatning, og dette har medført at dagens fangstmengder ligger lavere enn i tidligere tider. Kystfisket på Sør- og Østlandet har utfordringer med lønnsomhet på grunn av negativ utvikling av en del bestander som torsk, pigghå og ål. Komiteen viser til at Norge deler det meste av sine fiskeriresurser med andre land, noe som gjør internasjonalt samarbeid helt nødvendig. I Nordsjøen og Skagerrak er EU den sentrale samarbeidspartneren for Norge. Komiteen vil blant annet understreke betydningen av at det fra 2013 er innført utkastforbud i EU for Skagerrak.

Komiteen vil understreke betydningen av god sameksistens mellom petroleumsnæringen og fiskerinæringen. Frem til utgangen av 2011 har Nordsjøen stått for 85 pst. av Norges totalproduksjon av olje og

gass. Videre er det forventet at Nordsjøen har 56 pst. av de gjenværende ressursene på norsk sokkel. Komiteen viser til at innsamling av seismikk har vært en kilde til interessekonflikt mellom petroleums- og fiskerinæringen.

Komiteen merker seg at myndighetene har utviklet et regelverk som skal skape forutsigbarhet og klare rammer for begge næringene, og at dette blant annet omfatter krav om kurs for fiskerikyndig person tilknyttet seismisk datainnsamling. Komiteen vil understreke betydningen av god dialog, gjensidig respekt, kunnskapsbasert forvaltning og gode rutiner for samhandling mellom disse to næringene. Det vises til at Fiskeridirektoratet i flere år har økt innsatsen for å tilføre rettighetshavere og seismikkselskapene kunnskap om fiskerikaktivitet, og bistått med å gi opplæring til fiskerikyndig personell på seismikkfartøyer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, er tilfreds med at regjeringen holder fast ved at det ikke skal åpnes for petroleumsvirksomhet i Skagerrak. Flertallet merker seg at regjeringen vil vurdere det framtidige behovet for ny kunnskap om petroleumsressursene og miljøet i Skagerrak, og at det ikke vil bli igangsatt petroleumsvirksomhet i området før en slik vurdering er gjennomført.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener Norge må ta sin del av ansvaret for å redusere de globale utslippene av klimagasser, og at dette betyr at noen av de gjenværende oljeresursene på norsk sokkel må bli liggende under havbunnen. Dette medlem mener at det ikke skal åpnes for oljevirksomhet i sårbare havområder der miljø- og/eller fiskerihensyn taler for at slik aktivitet er uforsvarlig. Dette medlem mener det bør opprettes petroleumsfrie soner i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, Jan Mayen, Mørebanke og kystnære områder i Skagerrak. Petroleumsfrie soner bør også opprettes i spesielt sårbare og kystnære deler av Barentshavet.

Akutt forurensing. Risiko og beredskap

Komiteen viser til at skipstrafikken i Nordsjøen og Skagerrak har større omfang og er mer kompleks enn i andre norske havområder og at grunnstøtinger utgjør halvparten av alle skipsulykkene. De siste årene har det vært tre grunnstøtinger med akutte oljeutslipp av et visst omfang, nemlig MS Server i 2007, MV Full City i 2009 og MS Godafoss i 2011.

Komiteen vil understreke betydningen av slepebåtbereidskap, trafikkovervåking og trafikkseparasjonssystemer som gode tiltak for å redusere risikoen

for akutt forurensing fra skipstrafikken langs fastlandet. Komiteen viser til at det nå pågår en prosess for å etablere en langsiktig modell for den samlede nasjonale slepebåtberedskapen langs hele norskekysten, og at slepebåtberedskapen i Norge hovedsakelig er basert på tilgjengelige private aktører i tillegg til at staten leier fem fartøyer.

Komiteen viser til at vurderinger av miljøkonsekvenser bygger på kunnskap om miljøverdier i havområdet. I arbeidet med forvaltningsplanen er det identifisert 12 særlig verdifulle og sårbare områder i Nordsjøen og Skagerrak. Disse områdenes sårbarhet for akutt oljeforurensning varierer fra særlig sårbar til sårbar. Petroleumsvirksomheten i Nordsjøen befinner seg i all hovedsak langt fra kysten og sannsynligheten for oljepåslag i flere av de kystnære særlig verdifulle og sårbare områdene er liten. Kysten er generelt sårbar for påslag av olje fra blant annet skipsfart og petroleumssektoren.

Komiteen vil videre understreke at det i perioden 2001–2011 samlet sett har vært en tydelig reduksjon av antall akutte råoljeutslipp per år. Komiteen viser til at effektiviteten til barrierer som skal forhindre storulykker vurderes å være på et stabilt gjennomgående høyt nivå for sokkelen som helhet.

Komiteen viser til at også kjernekraft utgjør et risikopotensial for havområdene i Nordsjøen og Skagerrak, og at de viktigste kildene til mulige akutte utslipp av radioaktive stoffer som kan forurense havet er en ulykke eller uhellsutslipp ved et kjernekraftverk eller gjenvinningsanlegg for brukt kjernebrensel, eller en ulykke med et skip om frakter denne type brensel eller drives av atomreaktor. Komiteen vil understreke betydningen av internasjonalt samarbeid om disse spørsmålene.

Kunnskapsbehov og arealverktøy

Komiteen viser til at endringer i klimaet vil kunne få store konsekvenser for plankton, bunnlevende planter og dyr, fisk, sjøfugl og sjøpattedyr i forvaltningsplanområdet. Konsekvenser kan blant annet bli at nye arter fra sørlige områder trekker inn i forvaltningsplanområdet og at nordlige arter trekker lenger nordover. Klimaendringer kan også ha konsekvenser for forurensningssituasjonen og vil kunne

påvirke nivåene, spredningen, tilførselen og faren ved utslipp av miljøgifter. Videre vil økt nedbør kunne føre til økt avrenning og raskere utvasking av næringsalter fra land. Komiteen vil understreke betydningen av kunnskap knyttet til disse sammenhengene.

Komiteen merker seg at regjeringen går inn for at det utvikles et arealverktøy for å fremstille og sammenstille kartbaserte data for oppdatering og formidling av forvaltningsplanene. Komiteen ser verdien av og støtter dette.

Mål for forvaltningen av Nordsjøen og Skagerrak

Komiteen støtter de mål som fremkommer i forvaltningsplanen, nemlig etablering av god miljøtilstand samt bærekraftig høsting og bruk. Komiteen viser til de foreslåtte rammer for petroleumsvirksomhet i Nordsjøen og Skagerrak.

Komiteen er videre enig i de tiltak som foreslås for å:

- redusere overgjødning og forurensing fra miljøfarlige stoffer
- styrke beredskapen mot akutt forurensing
- bekjempe marin forsøpling
- sikre bærekraftig høsting av fiskeribestandene
- sikre bestander av sjøfugl
- marine verneområder og marine beskyttede områder
- kunnskapsoppbygging
- forenkle organiseringen av arbeidet
- styrke det internasjonale samarbeidet om Nordsjøen og Skagerrak

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Meld. St. 37 (2012–2013) – helhetlig forvaltning av det marine miljø i Nordsjøen og Skagerrak (forvaltningsplan) – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 13. juni 2013

Erling Sande
leder

Siri A. Meling
ordfører